

Folkeskolens afgangsprøver

– Kort om evalueringsrapporten

Kort om evalueringen

Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, har evalueret folkeskolens afgangsprøver. Evalueringen bygger blandt andet på selvevaluering på 11 skoler, spørgeskemaundersøgelse blandt førsteårselever på ungdomsuddannelser, elevcafé med elever fra de selvevaluerende skoler, spørgeskemaundersøgelse blandt rektorer, uddannelsesledere og faglærere på en række ungdomsuddannelser og besøg på de 11 skoler. En ekspertgruppe har haft det faglige ansvar for evalueringen, mens EVA har haft ansvar for evaluere-

ningsmetoden og for den afsluttende rapport. Evalueringen har set på prøvefagene dansk og matematik over for ikke-prøvefagene historie, biologi og geografi og har haft fokus på:

- Sammenhængen mellem undervisningens tilrettelæggelse og prøver
- Prøvernes betydning for elever, lærere og de uddannelsesinstitutioner der modtager eleverne efter folkeskolen.

Rapportens anbefalinger

Rapporten rummer en række anbefalinger til hvordan grundskolen kan udvikle arbejdet med afgangsprøverne. Anbefalingerne er ikke rettet til de 11 skoler, men er generelle. Derfor vil mange skoler kunne spejle egen virksomhed i anbefalingerne og finde inspiration til arbejdet fremover. Her kan man læse om de centrale anbefalinger:

Prøvesystemet bør bevares

Evalueringen anbefaler at prøvesystemet med centralt stillede skriftlige prøver og lokalt stillede mundtlige prøver bevares. Prøverne skal fortsat bedømmes med karakterer, og eleverne skal desuden kunne få en mundtlig begrundelse for bedømmelsen ved mundtlige prøver. Rapporten viser at der er behov for ændrede prøveformer, og anbefaler at der igangsættes forsøg med prøvernes form og længde.

Ligestilling mellem fagene

Der er stor forskel på hvordan prøvefag og ikke-

prøvefag prioriteres på skolerne. Konsekvensen er at ikke-prøvefagene oftere bemandes med lærere der ikke har fagene som linjefag. Evalueringsgruppen anbefaler derfor at skoleledelserne i højere grad sikrer at det er linjefagsuddannede lærere eller lærere med efteruddannelse der underviser i ikke-prøvefagene.

Mere fokus på ikke-prøvefagene

Rapporten rummer en række konkrete anbefalinger til hvordan ikke-prøvefagenes status øges. Fx kan der indføres standpunktskarakterer, eller man kan afslutte biologi, geografi og historie med en årsprøve eller et projekt hvor et eller flere af fagene indgår. Projektet skal vurderes skriftligt, og vurderingen kan vedlægges afgangsbeviset. Endelig skal ledelser og lærere også gøre noget for at højne fagenes status hos dem selv, elever og forældre. Det kan blandt andet ske ved at biologi-, geografi- og historielæreren deltager mere aktivt i skolehjem-samarbejdet.

Prøvernes betydning

I rapporten belyses prøvernes betydning for henholdsvis lærere, elever, skoleledelse og aftagerinstitutioner. Fælles for dem er at de mener at prøver virker motiverende og disciplinerende på både elever og lærere. Det kommer også meget tydeligt frem via læreres og ledelsers selvevalueringer at prøver ikke kun motiverer, de giver også fagene status. De fleste lærere og skoleledelser er enige om at fag der afsluttes med en prøve, bliver tillagt en højere prioritet og status af alle involverede parter – lærerne selv, eleverne, forældrene og skoleledelserne. Og en konsekvens er at ikke-prøvefagene lider under manglende prioritering. På flere skoler

har man ved den årlige fagfordeling svært ved at bemande de tre ikke-prøvefag. Ifølge selvevalueringerne skyldes det både at fagene har lav status, og at lærerne oplever dem som meget forberedelsestunge. Selvevaluering og besøg viser at skolerne ofte anser ikke-prøvefagene som "sekundære". En del lærere mener at prøverne påvirker lærernes indsats. Det er blandt andet illustreret i følgende citat fra en selvevalueringsrapport: "Eleverne arbejder mere målrettet i prøvefagene – lærerne gør også". Omvendt påvirker fagenes manglende status også lærernes engagement.

Sammenhæng mellem undervisning og prøver

Evalueringen viser at prøverne i høj grad virker styrende for tilrettelæggelsen af den daglige undervisning – især i anden halvdel af 9. klasse, hvor de fleste lærere bruger meget tid på prøvetræning. Efter evalueringsgruppens opfattelse er det slet ikke nødvendigt med sådan en prøvetræning hvis der gennemføres en mere varieret undervisning der lever op til de formelle krav. Evalueringsgruppen anbefaler at de nuværende prøveformer ændres så de i højere grad afspejler den daglige undervisning. Der skal sættes gang i forsøg hvor der eksperimenteres med prøvernes form og længde, fx:

- Øget brug af gruppeprøver
- Længere forberedelsestid

- Synopsisprøver
- Gruppeforberedelse før individuelle prøver
- Mulighed for at eleverne kan søge materialer og informationer i forberedelsestiden og under prøven
- Øget brug af it ved prøverne.

På skoleniveau anbefaler rapporten at lærerne gør mere brug af elevinddragelse, varierer undervisningen så den i højere grad lever op til den enkelte elevs behov og forudsætninger, og at lærere og skoleledelser sammen finder frem til en mere entydig brug af begreberne evaluering, test, karaktergivning og prøver.

Det siger de

Rapporten rummer en lang række citater fra de 11 deltagende skolars selvevalueringer, elevcaféerne, spørgeskemaundersøgelserne og fra besøgene. Her har vi samlet et lille udpluk af citater:

“Prøver bør afspejle undervisningen, men det er spørgsmålet om det ikke snarere er omvendt” (skoleleder).

“Undervisningen er mere seriøs i prøvafag” (elev).

“Man kunne egentlig godt afskaffe prøverne for min skyld og i stedet koncentrere sig om undervisningen” (skoleleder).

“Fagene har været prioriteret lavt. Man har ved fagfordelingen brugt fagene til at fylde ud. Man har skaltet og valt med dem og fiflet med dem ved fagfordelingen. Det er ikke de fag hvor man sikrer at der er linje fags uddannede lærere” (lærergruppe).

“Jeg kan godt lide prøverne, så kan man se hvor god man er” (elev).

“For at få den endelige fagfordeling til at gå op kan det ikke undgås at de mindre fag kommer til at optræde som en slags skema-kit” (lærergruppe).

Vil I læse mere?

EVA håber at dette hæfte giver jer lyst til at læse evalueringsrapporten om afgangsprøver. Alle skoler kan ved at udfylde det vedlagte svarkort få ét gratis eksemplar af rapporten tilsendt. Yderligere

eksemplarer kan bestilles på www.netboghandel.dk og koster 30 kr. Rapporten kan også læses eller hentes på EVA's hjemmeside på www.eva.dk. God læseslyst, EVA.